

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT

Den korteste vei mellom to punkter er bra for løpere, men kjedelig for menneskeheten

DAGENS SUKK

Vi nekter å innse at antall rein på vidda er like syklisk som antall lemen.

Mineraler og rein

ERIK S. REINERT

«Alt henger sammen med alt», heter det, men noen ting henger nærmere sammen enn andre, kunne man legge til. Det er for eksempel en meget nær sammenheng mellom de internasjonale prisene på kobber og hyppigheten av dødfødte reinkalver i Kvalsund kommune i Finnmark. Når prisene på kobber når et visst nivå, øker antall simler som mister kalvene dramatisk.

I faste priser har kobberprisene de siste 100 årene variert mellom litt over 0,5 dollar og 4,5 dollar per pund. Hver gang prisene er svært høye, blir marginale kobberforekomster potensielt drivverdige. I Kvalsund kommune kan man lese av høye kobberpriser som hull i fjellet etter gamle gruvesjakter: et relativt lite hull fra tiden rundt første verdenskrig – da kobberprisene var oppe i rundt fire dollar per pund – og ikke mange meterne unna et langt større hull og enorme mengder masse fra gruvedrift på 1970-tallet. Fra et nivå på litt over 50 cent for rundt ti år siden har prisene i de siste årene vært oppe i nesten 4,5 dollar per pund. Igjen er det derfor planer om gruvedrift i Kvalsund.

Kvalsund er en stor kommune i utstrekning, men terrenget er mildt sagt ulendt. Egentlig er det da ikke så forbausende at gruveselskapene både for 40 og for 100 år siden valgte samme vei opp i fjellet som reinen velger når de skal ned fra fjellet før kalvingen. Reinens vei til sommerbeitene fører over en snebro som varer langt utover våren. Dette er den eneste farbare vei for drektige simler, et obligatorisk passasjested (*mandatory passage point*). Hullene etter gruveinngangene ligger bare noen hundretalls meter nedenfor denne snebroen, og når det er gruvedrift kan ikke reinen passere. Bukkene klarer å klatre over fjellet, men de simlene som prøver mister svært mange av kalvene. Derfor den nære sammenhengen mellom nivået på kobberpriser og dødfødte kalver.

Den politiske forståelse for dette følger altfor ofte den enkle logikken at man deler antall rein på antall kvadratkilometer og tror man dermed kan kvantifisere effekten av inngrep i reindriften. Under stortingsdebatten i Alta-saken sa Bjartmar Gjerde at «det handler om høstbeite for 21 rein. Det er alt.»

Effekten av å fjerne en kvadratmeter i en villa er teoretisk ikke så stor, men fjerner man den ene kvadratmeteren midt i trappen til andre etasje, har man i praksis halvert boarealet. Det er nettopp

DET STORE BILDET: La oss som nasjon unngå å ødelegge naturen for planetens levetid for noen få års toppriser på en i det store og hele ubetydelig mengde råvarer, skriver Erik S. Reinert.

ILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS

en slik halvering av beitearealet den lokale reindriften vil kunne oppleve.

Gruveselskapet kalkulerer med kostnader på 5000 dollar per tonn kobber. Chile, som leverer 40 prosent av verdens kobber, har en gjennomsnittskostnad på 3000 dollar per tonn. Kina bygger nå opp enorme lagre av kobber og andre metaller. Slutten Kina å vokse like raskt som før, regner aktørene i markedet med

«Nordmenn klamrer seg til myter som ofte ikke stemmer med virkeligheten»

at kobberprisene kan falle svært raskt, noe som kan gjøre dagens kobberprosjekt i Kvalsund til et tredje kort-siktig blaff av kobberproduksjon.

På slutten av 1800-tallet var forurensning, høye fabrikkpiper som spydde ut røyk, et symbol på fremskritt. Når det gjelder Finnmark, synes det som om Norge holder fast ved denne typen logikk: Inngrep i naturen er selve fremskrittet. Regjeringens begrunnelse for gruveprosjektene der er imidlertid en annen. «Norge fråtser i forbruksvarer, og vi er derfor moralsk forpliktet (til) å ta i bruk mineralressursene våre», uttalte Helga Pedersen i Kvalsund til Finnmark

Dagblad 7. mars i år. Gruveselskapet der forteller imidlertid at deres produksjon vil utgjøre omtrent en promille av verdens kobberproduksjon. Så dette prisverdige politiske bidraget til å opprettholde verdens forbruk vil altså kun være av symbolsk art.

Når det gjelder reindriften, klamrer de fleste nordmenn seg til gamle myter som ofte ikke stemmer med virkeligheten.

Gjerdens fullstendige misforståelse av arealsituasjonen under Alta-konflikten synes hos mange fortsatt å leve i beste velgående. Enten bestanden av rein er stor eller liten, fornyer bilder av nedtråkkete beiter nær rein-gjerdene stadig våre fordommer om «for mye rein på vidda». Storsamfunnet nekter å innse at antall rein på vidda er like syklisk som antall lemen.

Fallende priser på råvarer stopper nå utbyggingen av gass i Hammerfest og fører til oppsigelser i Sør-Varanger. La oss som nasjon unngå å ødelegge naturen for planetens levetid for noen få års toppriser på en i det store og hele ubetydelig mengde råvarer.

Erik S. Reinert,
seniorrådgiver, Res Publica
eriksreinert@gmail.com

PÅ TEPPE

Godt norsk

I jakten på **Den Ultimate Norske Vinkel** har vi kommet fram til avisa Verdens Gang, som fredag fylte hele forsida med følgende:

Slank

Dette spiser Bill Clinton: SUPERSLANK av norsk krigsdiett.

Det er barkebrødstider, også i tabloidpressen.

Bak fire vegger

Adresseavisens krimavdeling referer fra en tøff kveld i Trondheims gater:

«Kjenninger av politiet ble arrestert etter masselagsmål med krykker og flasker ved Vår frue kirke i går. **Politiet har pågrepet tre menn i forbindelse med slåsskampen som er satt er satt i arrest.**»

Da er kampen i alle fall under kontroll.

I anførseltegn

Kvinnheringen skriver om tunge tider for bompengeselskapet som driver stasjonen ved Halsnøytunnelen:

«**Millionbeløp tapt i 'Gratistunnelen'**»

Det er rart med det.

Dyr lengde

En kvinne nordfra fikk regelrett avgiftssjokk etter **en regning på 100.000 kroner i en trafikkontroll** nylig. En minimal forskyvning av skilleveggen bakover i bilen ga en centimeter større plass i førerhytta.

Kvinnen måtte da omregistrere bilen sin fra grønne til hvite skilte på grunn av den ene centimeteren. Det er størrelsen det kommer an på.

Speil-

vendt

Aftenposten skriver at «**Feil selvbilde kan gi overvekt**». Eller **speilbilde**.

Litt lite

teppet@klassekampen.no